

Regeringskansliet, Försvarsdepartementet
kristina.mcconnell@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Skärpt kontroll av utländska fastighetsförvärv (SOU 2024:84)

Er beteckning: Fö2024/02010

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att regleringen av utländska fastighetsförvärv behöver uppdateras i ljuset av den säkerhetspolitiska utvecklingen. Förslagen i betänkandet innehåller flera viktiga åtgärder som länsstyrelsen bedömer kommer att stärka befolkningsskyddet.

Länsstyrelsen ser gärna att man tydliggör i lagtexter och föreskrifter att totalförsvaret även innebär ett starkt civilt försvar och inte enbart att skydda militära anläggningar. Ytterligare förtydliganden kan minska risken att handläggare enbart fokuserar på att skydda militära anläggningar.

Länsstyrelsen ser gärna att regeringen ser över möjligheten till kunskapshöjande insatser för de myndigheter som får att tillämpa det nya regelverket.

Länsstyrelsen avgränsar yttrandet till avsnitten 6.3, 6.5.5, 6.6.1 och 6.11 i betänkandet, enligt vad som närmare anges nedan.

Avsnitt 6.3 Krav på förvärvstillstånd

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att en generell reglering inriktad mot stater utanför EES är att föredra. Det är enligt Länsstyrelsens mening dock tveksamt om de föreslagna kraven för när förvärvstillstånd krävs ger de avsedda resultaten. Länsstyrelsen ser en risk för att utländska förvärvare anpassar sig till kraven och på olika sätt kringgår dem. Det kan till exempel handla om att en utländsk aktör investerar i en fastighet och uppger ett syfte men att det finns dolt syfte. Ytterligare skärpningar i regelverket kan därför behövas. Länsstyrelsen instämmer vidare i utredningens bedömning att det inte kan uteslutas att förvärv som görs av utländska

rättssubjekt inom EES kan innebära risker ur ett totalförsvarsperspektiv.

Länsstyrelsen ser gärna att regeringen i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet ser om det är möjligt att skapa ett utökat fokus mot det förebyggande arbetet. Detta kan minska behovet av reaktiva åtgärder. Det vore även positivt om regeringen inom några år låter utvärdera vilka effekter som den nya lagstiftningen har haft. I detta arbete bör det kunna ingå att undersöka om det finns indikationer på att utländska aktörer använder sig av medborgare och nätverk inom EES för fastighetsförvärv.

Avsnitt 6.55 Samverkan och informationsutbyte

I förslaget till lag om vissa utländska förvärv av fast egendom föreslås det att tillståndsmyndigheten ska samverka med de statliga myndigheter som regeringen bestämmer. Länsstyrelsen ställer sig positiv till att tillståndsmyndigheten ska samverka med Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och andra myndigheter. I betänkandet framgår det att en sådan samverkansmyndighet kan komma att bli den länsstyrelse där fastigheten är belägen. Länsstyrelsen ser det därför som sannolikt att länsstyrelsen kommer att få nya arbetsuppgifter på personalområdet. Det handlar bland annat om utbildning av anställda, att upprätta och upprätthålla rutiner, samverkan och utförande av utredningar. Om länsstyrelsen ska kunna efterleva det föreslagna nya regelverket kräver detta att myndigheten tillförs extra resurser för arbetet.

Det är enligt Länsstyrelsen uppfattning så att många förknippar totalförsvaret med det militära försvaret. Länsstyrelsen ser gärna att man tydliggör i lagtexter och föreskrifter att totalförsvaret även innebär ett starkt civilt försvar och inte enbart att skydda militära anläggningar. Syftet med förtydligande är att minska risken att handläggande myndigheter enbart fokuserar på att skydda militära anläggningar.

Avsnitt 6.6.1 Grunder för avslag och avskrivning

Länsstyrelsen delar utredningens förslag att en ansökan om förvärvstillstånd ska avslås om förvärvet kan inverka *skadligt på väsentliga totalförsvarsintressen*. Som utredningen beskriver det kan vad som ingår i begreppet variera och hänsyn behöver tas till omständigheterna i det enskilda fallet. Länsstyrelsen ser det som viktigt att regeringen, i den fortsatta beredningen av ärendet,

överväger om det är möjligt att i lagtexten närmare konkretisera hur tillståndsmyndigheten ska tillämpa rekvisitet *väsentliga totalförsvarsintressen*. Rekvisitet är centralt i tillståndsprövningen och behöver vara tydligt för att tillståndsmyndigheten ska ha goda förutsättningar att på ett rättssäkert sätt handlägga ärendena.

Länsstyrelsen ser gärna att regeringen i det fortsatta lagstiftningsarbetet säkerställer att det tydligt framgår att rekvisitet väsentliga totalförsvarsintressen inte enbart kommer innebära att avslå ansökningar som ligger nära en militär anläggning utan även samhällsviktig verksamhet för att säkerställa livsmedelsförsörjning. Som många myndigheter i Sverige väl känner till använder främmande makt sig av kriminella nätverk i Sverige. Det finns även en risk att ett visst utländskt fastighetsförvärv har gjorts i annat syfte än det uttryckta. Tillståndsprövande handläggare bör därför ta i beaktande hur ett tillstånd kan påverka det civila försvaret, så som sjukvård, matförsörjning och transporter. Länsstyrelsen vill även se ett förtydligande om att man i tillståndsprövningen tar hänsyn till risker så som om ett förvärvstillstånd möjliggör etablering av radikala och våldsbejakande aktiviteter, eller annan etablering av annan form av kriminell verksamhet som kan destabilisera säkerheten i Sverige.

Länsstyrelsen ser även gärna att lagstiftningsprojektet kompletteras med satsningar på kunskapshöjande aktiviteter för de som får i uppgift att tillämpa det nya regelverket, bl.a. handläggare på lokalnivå och chefer på nationell nivå. Det handlar bl.a. om kunskaper om ekonomisk brottslighet (skalbolag och bulvanförhållanden m.m.), våldsbejakande extremism och andra hot mot rikets säkerhet. Det är även viktigt med kunskapsdelning och annan samverkan mellan myndigheter.

Avsnitt 6.11 Överklagande

Länsstyrelsen ser fördelar med att beslut ska kunna överklagas. Dock finner Länsstyrelsen att man bör begränsa vilka kategorier av beslut som ska bli föremål för prövning. Länsstyrelsens huvudsakliga argument mot att för många kategorier av beslut kan överklagas är att det kan leda till oönskade konsekvenser för staten och den enskilda individen. Det kan öka risken

- att rättssystemet blir överbelastat
- för negativa ekonomiska konsekvenser då överklaganden medför ekonomiska kostnader

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen instämmer i att regleringen av utländska fastighetsförvärv behöver uppdateras i ljuset av den säkerhetspolitiska utvecklingen. Därtill ställer Länsstyrelsen sig positivt på hur lagen är tänkt att avgränsas mot prövningar som sker inom ramen för säkerhetsskyddslagen respektive lagen om granskning av utländska direktinvesteringar. Utredningen har gjort ett gediget arbete och Länsstyrelsen finner att förslaget kan leda till ett starkare totalförsvar, men vill se att regeringen i den fortsatta beredningen av ärendet betonar vikten av kunskapshöjande insatser med avseende på risker med utländskt fastighetsförvärv.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats landshövding Johanna med handläggare Frida Holm som föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjurist Christian Finnerman, avdelningschef Anna-Karin Lindblad Wieslander och försvarsdirektör Tomas Birgegård medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.